

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt XXXVII. Mirum Dei iudicium in agricola Voburgensi, alijsq[ue]
duobus per mortem & summam infamiam, ad summam gloriam perductis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45699

tota familia audiente, exclamat: *Hic meus est filius; Quis te, mi Ioannine huc casus hunc Deum apportavit?* Ad quam vocem omnes ehorruerunt. Sed imprimis, quæ matrem mentita est; quæ vult dolum mendacis reget, nutricem mendacis arguit. Ibi ergolis, ibi rixa, ibi alterna mulierum conuitia; donec aduocato colono meretrix ostendit, se matrem esse, quam ille nesciebat in urbem, ad id negotij fuisse inuitatam. Neque patuit tantum, suppositum fuisse partum, rustico veritatem fatente: sed etiam intellectum est, puerum bis fuisse baptizatum, & in primo lauacro Ioanninum nominatum. Sic detecta fraude atque scelere mulieris, infans veræ matri restitutus, & hæreditas vero reddita est hæredi. Nullum in hoc casu fuit miraculum, cæcus tamen est, qui nullam hinc videt esse prouidentiam diuinam, quæ voluit, vno facto, iniuriam & facientis, & patientis manifestare.

CAPVT XXXVII.

Mirum Dei iudicium in agricola Voburgensi, alijsq; duobus per mortem & summam infamiam, ad summam gloriam perductis.

I.

Ante Suecici belli tempora, Biburgi, in Bavaria liber peruetustus manu scriptus, asseruatus fuit, in quo monachus Mynsteriensis, sui temporis, & earum potissimum rerum, quæ circa ea loca contigerunt, annales exarauit. In ijs monumentis legebatur historia, quam recensebo, inseramq; hic tanto libentiùs, quia sæculi nostri infelicitate, vt multa alia, ita etiam Annales illi perierunt. Habeo tamen eiusdem historiarum, præter propriam memoriam, testes complures, è quib. duos sufficere nominasse. Primus est doctissimi nominis & diligentissimæ eruditionis, optimeq; de Bavaria meritis vir Christophorus Geboldus, qui cum historiam illam haberet notissimam, voluit eam typis mandare, atque in lucem emittere, si prouixisset. Fecit tamen id Matthæus Raderus noster, prout eam à viris fide dignis accepit, qui rectè ad calcem historiarum adijcit: *Ego neque nomen, neque Calendas, aut Consules ullos, quib. hoc euenit, potui cognoscere. Nempe etas illa simplex rem tantum signauit, tempora neglexit. Ego verò, nec tempora quidem à scriptore neglecta arbitror, sed à lectoribus*

Matth. Rad.
in Bau. pia,
edita Anno
1628. pag. 110.

storibus obliuioni tradita. Nam qui oculis suis sæpius historiam illam perlegerunt Biburgi, mihi retulerunt, licet temporum non rectè meminissent. Quia igitur ea vulgò ignota est, atque etiam aliquot circumstantijs omiſſis alibi restricta: quin & longè pulcherrima, dignissimaque, vt ad posteros transmittatur, vtique dicturos: *Deus auribus nostris audiuimus: Patres nostri annuntiauerunt nobis opus, quod operatus es in diebus eorum, & in diebus antiquis.* Idcirco eam hîc paulo vberius commemorabo, seruatîs ijs, quæ Raderus compendio comprehendit.

Voburgum Boiarîæ oppidum est perantiquum, inter Ingolſtadium & Neostadium, medio fere interuallo, cis Danubium; inde medio milliari, in loco solo, villam & arma habebat rusticus, cui Deus, præter fundum & mapale, vxorem bonam, & vxor bonos liberos dedit. O quanta est sancti coniugij felicitas! Hoc coniugum par, cetera concors, in hoc vno inter se, certabat, maritusne vxorem, an vxor maritum & labore vinceret, & pietate. Itaque bono parentum exemplo, liberi quoque benè formabantur. Quo factum est, vt villa rustica, cœnobium quoddam Religiosorum posset videri. Non ibi fabulæ aniles, non sermones noxij audiebantur, sed, vt olim, D. Hieronymi ætate, ad stiuam ipsam, ad colum, ad omnes labores, cantabatur lætum Alleluia. Hunc ipsum posset videri descripsisse Poëta, cùm cecinit:

*Beatus ille, qui procul negotijs,
Vt prisca gens mortalium,
Paterna rura bobus exercet suis,
Solutus omni fœnore:
Nec excitatur classico miles truci:
Nec horret iratum mare:
Forumq; vitat, & superba ciuium
Potentiorum limina.
Ergò aut adulta vitium propagine
Altas maritat populos:
Aut in reducta valle mugientium
Prospectat errantes greges:
Inutilesq; falce ramos amputans,
Feliciores inserit:*

H b b

Am

Horatius lib.
Epodon.
Ode 2.

II,

Aut pressa puris mella condit amphoris:

Aut tondet infirmas oves. &c

Quòd si pudica mulier in partem iuuet

Domum, atq, dulces liberos,

(Sabina qualis, aut perusta solibus

Pernicis vxor Appuli)

Sacrum & vetustis extruat lignis focum

Lasi, sub aduentum viri:

Claudensq, textis cratibus letum pecus,

Distenta siccet ubera:

Et horna dulci vina promens dolio,

Dapes inemptas apparet:

tum verò nullus Lucrina præoptet conchylia, nullus rhombū, aut scaros. Talem ergo vxorem, talem vitam habuit colonus Voburgensis, simplicem, rectam, innocentem, beatam. Accessit pietas, cui ita deditus erat, vt nullam rem diuinam negligeret. Ad facrum, prima die hora, alternos, iam famulum, iam famulam misit, omnibus festis; ad officium & concionem diuini verbi, ipse iuit; domi super mensa recitans, quod audiuit in templo, atque à prandio ad vespas; diebus verò Sabbatinis, etiam ad Litanias audiendas Voburgum vsque cucurrit. Recreatio illi, non labor, erat medij milliaris iter. Neque minùs notus fuit in foro, quàm templo. In eo enim sine litibus, sine fraude, sine mendacijs, sine periurijs, tolerabili pretio omnia vendebat. Quæ res magnam illi apud omnes benevolentiam fecit: agebant omnes libenter, cum eo; ab eo libenter emebant, vendebant ei libenter, libenter etiam cum eo colloquebantur; eoque nomen illi creuit, vt eum passim *Pium rusticū* appellarent. Huc vsque felicitas illius est narrata, & gratia, qua apud homines pollebat, dum de virtute asstimaretur, atque ijs rebus, quas in oculis omnium faciebat.

Prou. 3. 32.

Apud Deum, quo loco putatis fuisse? longè meliore. Nam *cum simplicibus sermocinatio eius*. Qui quia scit, rarò homines esse gratos, sed plerumque eos plus peccare, qui plures opes ab eo acceperunt, tantò impensius hunc agricolam amauit, quantò eum vidit esse, in abundantia rerum, sanctiorem. At videte mihi, qua ratione Deus eum dilexerit. Opibus bene vso opes maiores adijcere

cere debuisset, si iudicia illius Mundo consentirent. At ille è bono voluit facere meliorem. Itaque cruces illi immisit, & luctum planè luctuosum, sed salutarem. Nam qui olim Iobo vxorem pessimam, omnibus ceteris bonis rebus ablatis, solam reliquit; huic vxorem optimam abstulit, & Oeconomam valde pretiosam. Quam ille mortem etsi sensit grauem, non tamen impatienter tulit; sed illa sancti viri verba repetijt: *Dominus dedit, Dominus abstulit; si-* Iob. 1. 21.
liosque flentes consolatus, dixit: Deus vobis posthac, loco matris
erit, qui vt ex Parocho audiui, ita alicubi loquitur: Numquid ob- Isa. 49. 15.
liuisci potest mulier infantem suum, vt non misceatur filio uteri sui? &
si illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar tui. Viduitas igitur hæc,
 vt crux à Domino missa, suscepta, mox in bonum cessit. Nam paulo post experiri cœpit, quàm verum sit illud: *Qui sine vxore est, so-* 1. Cor. 7. 34
licitus est, quæ Domini sunt, quo modo placeat Deo. Qui autem cum
vxore est, sollicitus est, quæ sunt mundi, quo modo placeat vxori, & diui-
sius est. Viduitate enim in occasionem maioris pietatis versa, cum
 liberos in timore Dei educaret, eosque, vxoris loco, pro solatio,
 haberet, ecce tibi, breui momento temporis etiam hos amisit. O
 dolor! filij parentes, non isti filios debent sepelire. Vergebat iam
 in occasum ætas, indigebat baculo senectutis; sed Deus etiam hoc
 illi fulcrum subduxit; nempe vt alio fortiore niteretur. Hoc enim
 liberorum solatio amisso, gaudioque priuatus, immò velut vincu-
 lis exolutus, viam perfectionis liberiùs cucurrit, totus iam virtu-
 tis, totus sui, immò totus Dei.

Primùm facultates cœpit cum pauperibus habere communes; tum etiam ætate multa, multi laboris impatiēte, nihil ab agris adeptus, cœpit, aruorum loco, colere paupertatem: deniq; mendicatò viuens eremiticæ vitæ amore, paruo mapali contentus solus ruri degebat, si quando in templo non moraretur, quod, Simeonis instar, frequentabat. Numquam sibi ditior visus erat, quàm cum stipem ostiatim colligeret.

Itaque omnibus festis Dominicisq; diebus Voburgum ibat, vbi rei diuinæ quàm religiosissimè, propter altare genibus flexis, Deo supplex intererat. Sacrificio peracto, finitaq; concione, per oppidum circumibat, stipemq; à ciuibus corrogabat. Alius illi panem, butyrum alius, alius oua, alij alia dabant, tantò libera-

lius, quanto maiorem de eo conceperant sanctitatis opinionem. Sed frugali facile in totam hebdomadam sufficiebat etiam modicum, si daretur. Hæc illi vita diu fuit; hæc civibus tam longæ dandi consuetudo, qui arbitrabantur se, tota septimana, benedictionem à Deo obtenturos, si tam sanctus senex ab illis, aliquid stipis obrinisset. Putabant enim semen esse in bonam glebam sparsum, & ad manum spargentis rediturum.

Quodam Dominico die, cum neque in templo appareret, neque, pro stipe colligenda, limina, ut solebat, circumiret, omnium sermo fuit: *Ubi est ille senex? cur ad templum & stipem non venit? An in morbum incidit? quis eum curat? quis alit?* O beatos cives! qui non expectant, ut ab egeno quærantur, sed ultro egenum ipsi quærun; neque sinunt à se elemosynas extorqueri, sed indagant ipsi ultro cui benefaciant! Egrum suspicati, submiserunt, qui decumbentem viderent, offamque cum delicatiore edulio deferrent. Qui ierant, cum fores diligenter obseratas offenderent, neque, sæpius pulsatis iisdem, quisquam intus reponderet, frustra etiam multis clamoribus consumptis, Voburgum cum cibis redierunt, oppidanisque renuntiaverunt, virum sanctum domo abesse, & indubiè, religionis, aut voti causa peregrè abiisse, in loco sacro celebrique, supplicatum. Ita lapsi aliquot dies. Redeunte Dominica, & rustico ad templum non redeunte, redijt & desiderium civium senis videndi. Quare denuò miserunt, qui elemosynas ad eum exportarent. Verùm denuò clausis ædibus, sicut priùs, re infecta, domum sunt reuersi. Bonorum est, omnia bene interpretari; &, ut S. Chrysostomus dixit: *Sicut difficile aliquem suspicatur bonum, qui ipse malus est; ita difficile aliquem suspicatur malum, qui bonus est.* Quia omnis homo ex se æstimat alterum: Quare etiam tum Voburgenses, dixerunt: Rectè est, fortasse iterum, sicut solet, ad aliquem sanctum locum peregrè abiit; aut remotiùs, quàm ut tam citò posset se nobis reddere. Expectatur Dominica tertia, qua vbi rursus eum abesse animaduersum est, res paulatim in suspicionem venit, fortasse miserum domi suæ solum, & omni ope destitutum mortem oppetiisse. Itaque itur à familiaribus ad eius mapale denuò, pulsatur, omnia clausa silent. Communi consensu fores vi effringunt, intrant in conclauè interioris.

rius. Ibi verò horrificum & lamentabile spectaculum ingredientium oculis obijcitur. Senex nimirum rigidus è tigno suspensus; neq; iam tantum formidinem aspicientibus, sed etiam nauseam pariens, vt naribus compressis inde se proripere cogentur.

Tum verò patuit, quid sit nominis existimatio humanis iudicij fundata, quæ momento vertuntur, ventis mutabiliora. Nam quidam simul ac eum conspexere, omnis prioris famæ illico obli- si, hominem eum nequam appellauerunt. Quidam antea vitæ memores, obstupuerunt, admiratiq; sunt, hoc illi tam sancti nomi- nis viro accidere potuisse. Alij etiam cum indignatione dixe- runt, *Nihil aded esse opertum quod non reueletur, & occultum, quod* Matth. 10, 26;
non sciatur: iam tandem apparere imposturas; palàm fieri hypo- crisin; hunc exitum sortiri simulatores pietatis: Nihil tam tectè geri posse, quod non aliquando erumpat in lucem. Non pauper- tatis scilicet, sed etij amore eum mendicasse: foeno, non butyro, alendum fuisse. Et (vt suspicio omnia in maius extollit, semperq; auge- ritatem) sine dubio magum fuisse. Itaque, vt Mundo innotesceret hominis malitia, carnificem sibi ipsi factum, Iudæq; instar desperatissimum nebulonem, ex infelici trabe se suspendisse. Tale iudicium erat plerorumque, nam & meliores facilè in tristio- rem sententiam tracti sunt. Recurrunt in oppidum, & informis lethi feralem famam ubiq; vulgant. Communis vox est, animam illius iam diu apud Inferos saturatam malis; superesse, vt, quod desperatis debetur, etiam corpori fiat. Defertur res ad magistratum Voburgensem, qui, quod cuius primum occurrisset non lon- giùs prospicienti, *ἀρχιερεσιν* arbitratus, quasi sponte in furcam is- set, pendulum, & patibularium per lictorem detrahi, & in loco supplicij publico, & aded sub ipso patibulo, à vindice supplicio- rum humari præcepit. Hic finis honoris, hoc boni nominis sepul- chrum fuit; nisi quòd insuper vipereæ plebis linguæ etiam acer- bas illi exequias celebrârint: pœnitere se dicentes, quòd vmquã illi vel micam panis, aut quidquid aliud dedissent. Attendendum deinceps, ne eiusdem farinae aut furfuris potiùs hominibus fides tam facilè adhibeatur: posse pecunias & eleemosynas longè vti- liùs in alios palàm miseros, quàm in eiusmodi impostores, & hypocritas collocari. Multum temporis ijt, quo hæc tanta colo-

ni illius, sub furca sepulci, posthuma infamia duravit; iamq; pro certo habebatur, quod fuerat temerarijs iudicijs vbiq; vulgatum.

Enimuero supremus ille virtutum arbiter, scelerumq; vindex, qui iustis è caelo oculis mortalia respicit, non semper oppressam latere innocentiam passus, aut facinus tam atrox occultari, pariter & sanctum senem caelestibus prodigijs è suspicione sceleris absoluit, & nefandæ cædis authores prodidit. Nundinae Voburgi appetebant, ad quas tum ingens hominum vis conflueret solebat; alij vt merces afferrent; alij vt vel empras, vel etiam emptas auferrent; alij demum, vt à viatoribus sportulas colligerent. Erant inter hos claudi, cæci, elephantiaci, qui non secus ad illam frequentiam, atque sani concurrebant. Ex his itaq; primum orbis luminibus, dum aliena manu ductus prope patibulum transiret, vbi innocentis coloni cadauer, non pro merito cultu, inter infames noxiorum cineres sepultum iacebat, repente caelestium lumina aperire, caelum & terram claris oculis intueri, & suam ipse insperatam felicitatem demirari coepit. Secutus hunc, qui re-tortis sursum tibijs, ligneis pedibus vitium corrigebat; ergo etiam ipse, propter eundem locum, subito restitutus & emendatis cruribus, abiectisq; ad furcam furcis, coepit expedite currere & gaudio simul, vt ille olim à D. Petro curatus, exilire. Accessit demum alius foeda lepræ scabie obsitus, quam & ipse præter spem omnem, & expectationem, eodem in loco diuinitus absterit. Hæc res tam inusitata, cum per oppidum & viciniam late spargeretur, varios dedit sermones. Notissimi nominis erat cæcus, crebro enim Voburgum venire consueuerat, à quo passim interrogabant obuij, vnde visum recepisset? an aliquis medicæ artis tam peritus, inter circumforaneos, ad nundinas aduenisset? aut, vt hoc hominum genus non raro facere consuevit, an ad eum vsque diem simulasset cæcitatem? Nihil horum, ait, factum est; sed insperato ibi visum recepi, vbi alij desunt videre in crucem adii. Idem respondit, qui antè grallis vsus, desierat claudicare: idem confirmavit, cui prius ob foedam scabiem, in oppidum, nisi mendicandi causâ, intrare fas non erat. Iniecit hæc narratio curam pluribus maiora cogitandi, & ex loco ipso augurandi, profecto illum nuper innoxium senem & rusticum non debito sibi, sed in-

Ag. 3. 2.

coruorum

cornorum templo tumulatum. Educuntur omnes, ut locum facitatis receptæ monstrant; ibi & qui cæcitatem posuerat, & qui rectè gradi cœperat, & de quo turpes squamæ ceciderunt, vestigium ipsum monstrant suæ salutis. Compertum est, tumulum fuisse, in quo suspendiarius fuerat humatus, cuius innocentiam, prodigiosæ sanitates palàm fecerunt.

O quàm parum refert, quo quis iaceat sepulchro, dummodo anima illius in inferno non sepeliatur! quàm multi marmoreo in hypogæo conduntur, quorum animæ flammis æternis cruciantur? quàm multi in siluis, in aquis, in ignota arena iacent, immò sub ipso patibulo putrescunt, quorum anima admirabili gloria cælesti triumphat? Neque refert, homines de mortis, aut tumuli facie iudicare: sæpe & illi à Deo docentur suam corrigere temerariam opinionem. Quod etiam huic rustico euenit. Nam ubi intellectum est, è tumulo illius miracula bullire, velut, vento mutato, nubes in contrarium eunt, ita mox omnium sermones iudiciaque sunt in diuersum conuersa. Rursus enim per hæc miracula, reuirit existimatio sanctitatis. Itaq; in totis nudinis, nullus ferè sermo, nisi de sene: illi luculentam in sepultura iniuriam factã; illum pium, Deo charum fuisse; satis id prodigijs declarari; non tumulo ascribi posse eas sanitates, sed tumulato: Iustum DEVM esse, qui hominum innocentiam, suo tempore, patefaciat, nomenque sanctorum illustret, quod hominum maledicentia obscurauit. Tametsi autem suspensus, & desperato similis, laqueo extinctus inuentus sit; multa tamen eiusmodi, sine scelere, euenire; nam solitarios sæpe, sub finem vitæ perturbationibus obrui, sæpe apud se non esse; & agere, quæ se agere nesciant. Nempe hæc diuina esse iudicia, quæ, illaudata in speciem morte, rationisque vsu deprauato, Dei maximis seruis occasionem præripiant superbicendi: multos vitio corruptos sibi manus inferre, & facere ea, quæ infani solent, ne sibi animo præsentis, Orci insidijs fraudibusq; exponantur.

Dum talia passim in oppido dicuntur, audiuntur, interim euenit, quod hanc vulgi coniecturã certam & manifestam ostendit. Duo fures, illis ipsis nudinis, dum apud mercatores in foro, artem Mercurij & suam exercent, & quinque digitis emere
conan.

conantur, quæ alij precio præstinare consueuerunt, à magistratu comprehensi, atque in vincula amandati sunt. Hi è custodibus carceris audiunt, quæ cæco, quæ claudo & elephantiaco, proximè patibulum, sub quo infons ille conditus erat, contigissent, quæq; passim in vrbe de illius vita, deq; morte, ancipiti trutina, disputarentur; miraculo attoniti (tanta vis est conscientia) rem detegunt in eum diem inauditam; nempe senem nequaquam suæ necis authorem extitisse. Et quando alioqui moriendum sit infurto deprehensis, satius esse, aiunt, rectè mori, luereq; vno supplicio scelera vniuersa. Se enim, non fures modò, sed etiam, quod non rarò consequitur, latrones esse: à se rusticum illum fuisse trucidatum. Atq; vt omnem rei seriem magistratus ægnosceret: Dum noctu hinc inde grassamur, inquirunt, exploraueramus huius senis, quantumuis inanè tuguriolum, & aurum latere ex collecta largitorum manu suspicati, per tenebras, mapale inuadimus; refringimus postes, orantem inuenimus, & manus ad astra subleuantem; quas ab astris ad nos tetendit, quando adesse armatos conspexit. Qui cælum exorauit, nos non exorauit. Inuadimus miserandum senem; vtrâque manu correptum astringimus; mortem intentamus, atque omnia vltima minamur, nisi aulam auro gravidam, & collatum sibi peculium omne prodat. Negantis, sibi quicquam æris aut argenti auriuè esse, collo funem injicimus, & innocentissimi senis, animâ, fracta gula, impiè, crudeliter elidimus; proiectoq; primùm cadauere, omnes cellæ angulos, stramenta, lectulum, vestes excutimus, nehilum tamen de pecunia, quam nullam habuerat, reperimus. Hac spe frustrati, optauissemus quidem illi vitam reliquisse, apud quem prædæ nihil repereramus, perpetrata tamen cæde, in consiliū ijmus, quomodo nefarium scelus tegeremus, omnemq; latrocinij suspicionem à nobis remoueremus. Placuit, corpus interfecti è trabe suspendere, vti visentibus opinionem ingereremus, infelicem hominem, vitæ tadio & miseriarum, vltro sibi mortem consciuisse. Tum oppellatis intus fenestris, & reducta clausa; domûs ianuâ, profugimus. Nunc pro dolor, intelligimus, non modò pauperem à nobis occisum, sed etiam innocentem & sanctum. Omnino enim credimus, tres illos, iuxta patibulum non aliunde, sed illius ope

curatos

curatos esse, ut innocentis cædes, & nostrum latrocinium diuinitus proderetur. Hæc rei, eousq; occulti, de se ipsis sunt, deque sancto viro testificati, ut Deo gloriam darent, pariterque & famæ alterius, & suæ salutis consulere. Senatus Voburgensis Pontifici Ratisponensi, in cuius diœcesi oppidum est, prodigium nuntiat, qui examinatis per vicarium totius rei testibus, reque diligenter explorata, tandem ipse Ratispona, cum sacro sacerdotum ordine, & frequenti hominum concursu ad eundem locum simplex processit, corpus effodit, Voburgum deportavit, atque in æde Xenodochij venerabundus deposuit; ubi vir rusticus olim, iam cæli aulicus, multis deinceps beneficijs in homines supra naturæ vim collatis nobilitatus, & cultus est. Parricidæ verò illi cum propter hoc, tum alia facinora ultimo supplicio affecti sunt. Hæc partim è Radero, partim ex alijs, qui ante Raderum historiam vel legerunt, vel fusiùs descripserunt.

Clarissimum est in hæc historia documentum; & magnum à diuinis iudicijs solatium; quæ si colonus iste non habuisset perspecta, potuisset dicere: Cur Deus à me aufert uxorem? cum quam pacificè habito? qui tamen alijs relinquit uxores, quas illi è vita excedere millies optauerunt? Nempe Deus colonum hunc ad maiorem voluit ducere vitæ perfectionem. Potuisset dicere: cur meos à me aufert Deus liberos, quos in omni probitate educaui? Nempe Deus sciuit illos à malitia deprauandos, si peruixissent; aut patri occasionem præbituros à pietate recedendi; cui placuit omnia à colono auferre virtutis impedimenta, ut de solo Dei cultu cogitaret, imitatus patrem, qui cultrum puero etiam lachrymanti eripit, ne eo se lædat, aut vulneret. Potuisset dicere senex: Ergo in hoc pauper fui factus, ut apud me diuitiæ, per sanguinem meum, quærerentur? in hoc tam diu vitam meam Domino consecraui, ut illam mihi parricidæ extorquerent? in hoc denique Deum honorauit, ut ego pro simulatore, pro hypocrita, pro mago, pro desperato, pro suspendiario vbique proclamarer? Hæc omnia non dixit: quia Deo sua iudicia permisit; quæ tantæ sunt sapientiæ, ut per illam ipsam humiliationem, per ignominiam, per infamiam, illum tantopere exaltarent. Sic sanctitas illius eluxit; sic patientia probata est, sic homines ipsi errores suos didice-

III.

runt agnoscere atque emendare. Viderunt enim & suam in iudicando temeritatem, & aliorum sanctitatem, quos temerè iudicauerunt.

IV.
Cæsarius lib.
6. illustr. mi-
racul. c. 33.

Vtitur Deus iisdem modis sæpius, sæpius enim pari infamiae genere homines sauciantur. Vt igitur historiam historiâ confirmemus, Audi Cæsarium. In Ferraria ciuitate Longobardia, ante annos paucos, erat homo quidam Marcadellus nomine, mira simplicitatis, & erga Sanctorum loca maxima deuotionis: Qui cum omniam simplicitatem à multis pro fatuo haberetur, & in oculis DEI esset prudentissimus, quidquid de suis laboribus ultra necessitates natura reseruare poterat, illud in visitando limina beati Iacobi in Compostella, aut Beatorum Apostolorum Petri & Pauli fideliter expendebat. Tempore, quæ potuit, hominum pecora pauit, & cum præ senectute ad hoc minùs sufficeret, ostiatim mendicando eleemosynis fidelium vitabat. Non recedebat ab Ecclesia, dum diuina in ea agerentur, vnde ab omnibus amabatur. Qui, cum feruentius versaretur in quadam villa dicta diocesis, & in ecclesia eiusdem ville thuribulum argenteum negligentius pendere conspexisset, timens tam damnnum Ecclesia, quam sua conscientia, ait Sacerdoti; Non securè hic pendet tale thuribulum. Dicente illo, quia multis annis sine periculo illic pependisset, Respondit Marcadellus: Sæpe hoc vna die euenit, quod in mille annis non contingit. Quid plura? Instinctu Diaboli thuribulum subtrahitur, non tamen Marcadello furtum imponitur. Quod cum fur, Domino prohibente, & seruo suo occasionem Martyrii preparante, vendere non posset, nec auderet, sciens hominem esse simplicissimum, & Ecclesia illius notissimum, eum secretè adiit, & quia ipse idem rapuisset vas, priùs tamen recepto sacramento ne se proderet, sibi confessus est: Cui ille respondit; Da mihi thuribulum, & ego illud nullo sciente bene restituum, & si necesse fuerit, etiam animam meam ponam pro te. His auditis, fur thuribulum ei tradidit, quod ille feno inuolutum, sacco suo immisit. Qui cum plus solito præfatam Ecclesiam frequentaret, vt thuribulum cautè, & sine nota in locum suum reponere posset, die quadam nimia tempestatum violentiâ à foribus Ecclesia, quæ tunc clausa fuerat, depulsus vicine domus solatium expetere cogebatur, sacelli sui oblitus: quem homo quidam pertransiens leuauit, & cuius esset non ignorans, uxori suæ seruandum commisit, vt Marcadello quaerenti

renti illum restitueret. Qua sacci ponderositatem sentiens, marito respondit; Non potest tanti ponderis esse panis, puto quod ex nimia simplicitate illum impleuerit lapidibus. Apertoq; sacco, cum thuribulum in eo reperisset, & subito clamore vicinis inuentum prodidisset, accurrit populus, accurrit tandem & ipse Marcadellus. Requisitus de sacco, cuius esset, mentiri noluit, sed respondit; saccus meus est, sed quod in eo est, vestrum est. Ego thuribulum furatus non sum, non tamen furem prodam. Et recitauit eis per ordinem, qualiter ad se aduenerit, & quid furi promiserit. Dicentibus eis; Lex est Longobardia, ut vel furem prodas, vel furis pœnam subeas; respondit; in manibus vestris sum, quod iustum est, facite de me. Illi sibi prospicere volentes, hominem Ferrariam ducentes, potestati obtulerunt, casum exposuerunt, innocentia eius, ac simplicitati testimonium bonum perhibentes. Quem cum iudex inducere non posset, ut furem publicaret, capituli sententia super eum data, ante fores maioris Ecclesie, tamquam sacrilegus reus, decollatus est; cuius corpus à quibusdam in eodem loco sepultum est. Nocte sequente, cum quadam religiosa matrona ciuitatis ad Ecclesiam, propter matutinarum solemnia irent, venissentq; ad tumulum eius, cantus angelicos illic audierunt, cereos ardenes viderunt, insuper & suauissimi odoris fragrantiam senserunt. Quod cum secunda, & tertia nocte plenius comperissent, qua audierant, vel viderant, sen etiam senserant, Episcopo ciuitatis retulerunt. Qui cum esset vir religiosus, aliquibus secum assumptis, cum nocte quarta esse ita, ut mulieres dixerant, experimento didicisset, super tumulum hominis Dei basilicam fabricari fecit, & fiunt ibi miracula vsq; ad hodiernum diem, ad laudem nominis Christi.

Quid his talibus exemplis vult diuina sapientia aliud, quam vt in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros, in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustijs, in plagis, in carceribus, & c? per gloriam & ignobilitatem: per infamiam & bonam famam, & c. Nemo desperet, nemo pusillanimis fiat, si oculis humanis despicitur, si suspicionibus petitur, si temeratur iudicijs, si nomen illius vbique diffamatur; si denique morti addicitur innocens; nouit Deus iudicium vniuscuiusque, tamquam meridiem, & iustitiam, tamquam lumen educere. Sicut enim Christus, qui à Iudeis toties spretus & illusus est, in monte Thabor resplenduit,

V.

2. Cor. 6. 4.

Psal. 36. 6.

S. Hieron.
c. 30. Olee.

Pfal. 125. 6.

Isa. 5. 6.

Gen. 44. 12.

Gen. 39. 14.

Dan. 13. 41.

Matth. 1. 19.

Matth. 27. 32.

instar solis, & alij sancti antè humiliati, quàm exaltati sunt; ita ijs contingit, qui honorem, nomen, famam, amorè hominum, ipsam vitam innocenter amittunt. Humiliantur, vt exaltentur: affliguntur, ne mercedem hìc accipiant; aut ne illecebris inescati, caelestia bona minùs desiderent. *Vites, qua putata non fuerint à vitatore, ait S. Hieronymus, in flagella frondeq, luxuriant, & humorem, quem debuerunt in vina mutare, vana frondium & foliorum ambitione disperdunt.* Esto ergo lachryment palmites, cum secantur, tantò tamen copiosiore vindemiam proferunt. Sic homines, *euntes ibant, & siebant mittentes semina sua, venientes autem venient cum exultatione portantes manipulos suos.* Metuunt sancti, in prosperitate, nòrunt minantis vocem esse: *Dimittam vineam meam, & non putabitur, nec fodietur.* Talem igitur se se esse puter, qui non putatur. Parua vulnera libenter ferrem, inquis, sed famam sauciari, sed nomen lædi, sed in carcerem mitti, sed occidi, intolerabile est. Vocant me hypocritam, cum oro, Phariseum, cum eleemosynas largior; avarum, cum frugaliter viuo; furem, cum non soluo, quæ non possum; imputant mihi impuritates, libidines, adulteria; coram magistratu me accusant: damnor, ducor; aterna mihi posterisq, meis nota inuritur. Hæc omnia, si innocens es, scito tibi ad gloriam futura. Sicut colono Voburgensi, sicut Marcadello calumniæ, in honorem cesserunt. Numquid & ille hypocrita vocatus, & iste tamquam fur damnatus fuit? Et, si sacras repetere historias placet, numquid & Benjamin de scypho ablato accusatus est? numquid de adulterio Ioseph? numquid Susanna à senibus coram magistratu, & amicis, & tota ciuitate, fuit de adulterio mortis rea declarata, atque iam ad supplicium tamquam infamis mœcha abducta? Ast quanto honore reducta, & innocens, casta, heroiceq, constans declarata? Numquid & ipsam Dei Matrem prægnantem dimittere voluit Ioseph? Numquid Christus ipse cum iniquis deputatus, & in medio latronum, tamquam homicidarum princeps, in crucem suspensus? quid patibulo magis infame? At quantus nunc Virginitati Mariæ passim deantatur honor? quanti triumpho Christo sunt decreti? Tibi igitur quoque, quisquis innocens es, & pateris more nocentis, Deus honorem restituet, Quod si in hac vita id non facit; facturus est tamen,

tamen, coram toto Mundo, in Iudicio vniuersali; in quo, sicut multi, qui nunc Sanctorum inſar coluntur, tunc reprobandi; ita qui cum ignominia decedunt, cum gloria apparebunt. Tu tantum reuelo Domino viam tuam, & ſpera in eo; & ipſe faciet, & educet quaſi lumen iuſticiam tuam, & iudicium tuum, tamquam meridiem. Omnes martyres, tamquam rei, immò tamquam religionis & deorum extirpatores, infamiſſimis ſuppliciorum generibus affecti ſunt; ſed eos Deus, etiam coram Mundo ita extulit, vt illis nihil glorioſius exiſtat. Per mortis infamiam, tamquam per ſolitudinem; per ſanguinem, tamquam per mare rubrum, ducti ſunt ad vitæ gloriã in terra benediſta recipendam.

Pſal 36. 58

Hæc eos roborant ad patientiam, qui ſine ſua culpa ab hominibus, quaſi rei iudicantur, damnantur, proclamantur. Ad quorum damnationem iniuſtè factam intelligendam, etiam illud magnum pondus addit, quòd neque in illis ſemper vera iudicia ſiant, qui publica authoritate, atque, vt aiunt, ſecundum allegata & probata damnantur. Etsi enim tum magiſtratus iuſticiam non videt, ſed faciat, quod leges iubent; tamen non rarò Mundi Gubernator falſos teſtes ſinit innoxijs calumnias facere; vt tamquam aurum in fornace probentur; atque vbi eorum manifeſta ſit innocentia, homines videant, quantum poſſit in alijs iudicandis re ipſa errari. Neque enim martyres dumtaxat, ob Chriſti religionem, iniquè damnati ſunt ad mortem, ſed plurimi quoque de furtis, de adulterijs, de latrocinijs, de veneficijs atque alijs vitijs grauiffimis falſò accuſati, ob delatorum malitiam, & ſubinde etiam, ob iudicum ignorantiam, proſcripti, aut ſupplicijs ignominioſiſſimis exquiſitiſſimiſq; per ſummam iniuriam, affecti ſunt. Quorum mors poſtea aut ipſis, aut ſanctis, aut Deo fuit glorioſa.

VI.

In antiquiſſima ciuitate, quam S. Dominici Calciatensis vulgus appellat, inquit Lucius Marinæus, gallum vidimus, & gallinam, qui dum vixerunt, cuius coloni fuiſſent ignoramus: poſtea verò cum inſulati fuiſſent, & aſſi, candidiſſimè remixerunt, magnam Dei potentiam referentes. Cuius rei veritas, & ratio ſe ſe habet. Vir quidam probus, & amicus Dei, & vxor eius optima mulier, cum filio eius adoleſcentulo magna probitatis ad S. Iacobum Compoſtellam proficiſcentes in hanc urbem itineris labore deſeſſi ingrediuntur, & quieſcendi gratia reſtiterunt

Lucius Marinæus lib. 5. de rebus Hiſpanæ, cap. vlt.

in domo cuiusdam, qui adultam filiam habebat. Quae cum adolescentem pulchra facie vidisset, eius amore capta est: Et cum iuuenis ab ea requisitus, atque vexatus, eius voto repugnasset, amorem conuertit in odium, & ei nocere cupiens, tempore quo discedere volebant, eius cucullo craterem sui patris clam reposuit. Cumq; peregrini mane discessissent, exclamauit puella coram parentibus craterem sibi fuisse surreptum. Quod audiens prator, satellitem confestim misit, ut peregrinos reduceret. Qui cum venissent, puella conscia sui sceleris accessit ad iuuenem, & craterem eruit e cucullo. Quapropter comperto delicto, iuuenis in campum productus iniqua sententia, & sine culpa laqueo suspensus est: miseriq; parentes, cum filium deplorassent, postea discedentes Compostellam peruenierunt. Vbi solutis votis & Deo gratias agentes, subinde rediunt ad locum perueniunt ubi filius erat suspensus: & mater multis persusa lacrymis accessit, multum dissuadente marito. Cumq; filium suspiceret, dixit ei filius: mater mea noli flere super me: ego enim viuus sum, quoniam Dei Genitrix & S. Iacobus me sustinent, & seruant incolumem. Vade charissima mater ad iudicem, qui me falso condemnauit, & dic ei, me viuere propter innocentiam meam, ut me liberari iubeat, tibiq; restituat. Properat sollicita mater, & pra nimio gaudio flens uberioris, Pratorem conuenit in mensa sedentem, qui gallum & gallinam affos scindere volebat. Prator, inquit, filius meus viuus, inbe solui, obsecro. Quod cum audisset Prator, existimans eam, quod dicebat propter amorem maternum somniasse, respondit subridens: Quid hoc est, bona mulier? Ne fallaris: sic enim viuus filius tuus, ut viuunt haec aues. Et vix hoc dixerat, cum gallus & gallina saltauerunt in mensa statimq; gallus cantauit. Quod cum Prator vidisset, attonitus continuo egreditur, vocat sacerdotes, & eiuus proficiscuntur ad iuuenem suspensum, & inuenerunt incolumem, valdeq; lacrantem, & parentibus restitunt, domumq; reuersi gallum capiunt & gallinam, & in ecclesiam deferunt magna solennitate. Qua ibi clausa, res admirabiles, & Dei potentiam testificantes obseruantur, ubi septennio viuunt. Hunc enim terminum Deus illis instituit, & in fine septennij antequam moriantur, pullum relinquunt & pullam sui coloris, & magnitudinis, & hoc fit in ea ecclesia quolibet septennio. Magna quoque admirationis est, quod omnes per hanc urbem transeuntes peregrini, qui sunt innumerabiles, galli huius

& gallina

& gallina plumam capiunt, & numquam illis pluma deficiunt. Hoc ego testor, propterea quod vidi, & interfui, plumamq; mecum fero.

CAPVT XXXVIII.

Ephraemo iuueni, Diacono, item Ioanni Eremita, alijsq; iussu utiliterq; immissa carceris calamitas, ob aliam tamen causam, quam qua eos capiendi occasio fuit.

Historiam quam narraturus sum, ex parte Surius è Simone Metaphraste, ad longum autem is qui opera S. Ephraem edidit, eamq; ijs adiunxit, imò ipse S. Ephraem, itemq; indidem Matthæus Raderus noster paulò Latiniùs descripsit, retulitq; & Io. Nieff. Est autem historia de sancto Ephraem, quem Deus miraculis, Ecclesia nomine *Sancti* illustravit, & teste S. Hieronymo, Diaconum Edessenum, Anno Christi 365. sub Valente Principe mortuum, tanti fecit, vt eius opera, quæ sanè plurima scripsit, in Ecclesijs, post lectionem Scripturarum, publicè legi solerent, quemadmodum supra notauimus. Hic Ephraem Syrus ortus Christianis parentibus, ab infantia ad virtutem educatus fuit, assuetusq; malorum æqualium falsa contubernia vitare. Torum illius studium erat, meditatio diuinarum litterarum, quæ illi inter summas delicias habebatur; nec ei quidquam dulcius fuit, quàm sacra verba ruminare. Mirus in eo laboris amor; sollicita orij fuga; ieiunij, vigiliarum, humicubationum acris cura: benignitas, lenitas, humilitas, abiectio opum, paupertatis cultus, fides, spes, charitas vbique ardentissima. Lachrymæ illi perpetuò fluebant ex oculis, adeò, vt perennis fontis scaturigo citius defecisset. Vnà cum lachrymis emittebantur etiam gemitus, ostendentes intus ardentem ignem conpunctionis. Vt se ab hominibus mundanis *elongaret fugiens*, in solitudine habitauit, mutatis tamen subinde alijs atque alijs locis, vt vbique virtutem seminaret. Impulsus est aliquando diuino spiritu, vt in patriam suam Edessam proficisceretur, tum ad sacras reliquias, tum ad loca sancta visitanda, tum vt in aliquem eruditum virum incideret, quem admodum orauit Deum, à quo aliquid disceret, quod ad animæ suæ instructionem pertineret. Ingressus ciuitatis portam totus in eo erat,

I.
Surius 1. Febr:
Matth. Rad:
2. p. Virid. die
1. Febr.
Ioan. Nieff,
in Alphabe-
tho Christi,
Littera N.
S. Hieronym:
lib. de script,
Ecclef.

II.
Psal. 54. 8.